

PROGRAMA DE DEMOGRAFIA

Curs: 1992-93

Professors: Anna Cabré Pla, Francesc Muñoz Pradas i Montserrat Solsona Pairo.

1. PRESENTACIÓ

- 1.1 Camp d'estudi de la demografia. Relacions amb les ciències biològiques i socials. Estat actual dels estudis de població. Aspectes institucionals.
- 1.2 Introducció als principals problemes actuals de la població, a nivell mundial, d'Espanya i de Catalunya.

2. INTRODUCCIÓ A L'ANÀLISI DEMOGRÀFICA

- 2.1 Anàlisi dinàmica i anàlisi estructural: fenòmens demogràfics i poblacions.
- 2.2 Les fonts de dades demogràfiques. Les estadístiques espanyoles.
- 2.3 La referència temporal: el Diagrama de Lexis.
- 2.4 Òptiques d'anàlisi: longitudinal, transversal, per duració.

3. LES POBLACIONS

- 3.1 Dinàmica de les poblacions: el creixement demogràfic i les seves components.
- 3.2 Història del creixement: la transició demogràfica. Actualitat d'un món escindit i dels seus tòpics: "explosió demogràfica" i "creixement zero".
- 3.3 Estructures de Població.
 - 3.3.1 Elements d'anàlisi de les estructures: les proporcions. Proporcions globals i proporcions específiques. Tipificació: estructura-tipus i comportament-tipus.
 - 3.3.2 Representacions gràfiques d'una estructura: la piràmide d'edats, la relació de masculinitat, el diagrama circular.
 - 3.3.3 Comparació gràfica d'estructures: el diagrama triangular. Tipologies i trajèctories.
 - 3.3.4 Introducció a les poblacions models.
- 3.4 Aplicacions de l'anàlisi estructural.
 - 3.4.1 Aspectes estructurals característics de les poblacions actuals: envelliment, urbanització, terciarització...
 - 3.4.2 Estudis de subpoblacions: població activa, escolar...
 - 3.4.3 Relacions entre estructura i dinàmica: estudi de casos.

4. ELS FENÒMENS DEMOGRÀFICS

- 4.1 Observació i medició dels fenòmens demogràfics.
 - 4.1.1 Tipus de fenòmens, segons el seu caràcter (renovable, pur, fatal...).
 - 4.1.2 Mesura dels fenòmens: les taxes i les taules.
 - 4.1.2.1 Taxes brutes i específiques. Tipificació.
 - 4.1.2.2 Les taules: intensitat i calendari.
- 4.2 La mortalitat.
 - 4.2.1 La taula de mortalitat. Taula del moment i de generació.
 - 4.2.2 Les taules tipus de mortalitat.
 - 4.2.3 Factors de la mortalitat: sexe i edat, causes de mort, grups socials.
 - 4.2.4 Evolució de la mortalitat: passat i futur.
- 4.3 Nupcialitat i divorcialitat.
 - 4.3.1 Interès metodològic: introducció a la interferència de fenòmens. Mètodes d'observació i medició.
 - 4.3.2 Els sistemes matrimonials: mediacions socials en la reproducció humana. Estudis de sistemes.
- 4.4 La fecunditat.
 - 4.4.1 La fecunditat general i legítima. Medició.
 - 4.4.2 Reproducció i reemplaçament.
 - 4.4.3 Els determinants de la fecunditat: variables intermèdies i variables explicatives.
- 4.5 Migracions.
 - 4.5.1 Observació dels moviments migratoris i mètodes de mesura.
 - 4.5.2 Determinants i efectes de les migracions.
- 4.6 L'activitat.
 - 4.6.1 Conceptes i definicions.
 - 4.6.2 Mesura de l'activitat. Taules de vida activa.

5. POLÍTIQUES DE POBLACIÓ

- 5.1 Països desenvolupats: polítiques natalistes i migratòries.
- 5.2 Tercer Món: regulació de la nupcialitat i la fecunditat; polítiques migratòries i de poblament.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- BOURGEOIS -PICHAT, J. (1978), *La demografia*, Ariel, Barcelona.
- CABRÉ, A. (1980), "Reflexions sobre l'evolució de la població de Catalunya fins l'any 2000" a *Catalunya cap a l'any 2000*, Ed. Blume, Barcelona.
- CABRÉ, A. I PUJADAS, I. (1984), "Població i recursos humans a Catalunya" a A.A.V.V, *Reconeixement territorial de Catalunya*, Vol. VI, VII i XXII, Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial, Barcelona.
- GERARD, H. I WUNSCH, G. (1975), *Demografia*, Ed. Pirámide, Madrid.
- HENRY, L. (1976), *Demografía*, Ed. Labor, Barcelona.
- LEGUINA, J. (1981), *Fundamentos de demografía*, Siglo XXI, Madrid, 3ª ed. rev.
- LIVI-BACCI, M. (1990), *Historia mínima de la población mundial*, Ariel, Barcelona.
- LIVI-BACCI, M. (1990), *Introduzione alla demografia*, Loescher Ed., Torino. (ed. rev.)
- NADAL, J. (1984), *La población española (siglos XVI a XX)*, Ariel, Barcelona, 5ª ed.
- PRESSAT, R. (1977), *La práctica de la demografía*, F.C.E., Madrid.
(1979), *Demografía estadística*, Ariel, Barcelona.
(1983), *El análisis demográfico*, F.C.E., Madrid, (ed. rev.)
(1985), *Introducción a la demografía*, F.C.E., Madrid.
- RODRIGUEZ OSUNA, F. (1985), *Población y territorio en España*, Espasa-Calpe, Madrid.
- SAEZ, A. (1975), *Población y actividad económica en España*, Siglo XXI, Madrid.
- TAPINOS, G. (1990), *Elementos de demografía*, Espasa-Calpe, Madrid.
- VANDELLOS, J.A. (1985), *Catalunya, poble decadent*, Edicions 62, Barcelona.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA.

L'objectiu d'aquesta assignatura és oferir una introducció general a la Demografia. En aquest sentit, el desenvolupament del curs s'adreça a donar els fonaments metodològics bàsics per a l'estudi quantitatiu de les poblacions i analitzar l'evolució dels diferents fenòmens demogràfics que conformen la trajectòria de les societats contemporànies.

CRITERIS, MODALITATS DE L'AVUACIO.

L'avaluació es farà a partir de treballs pràctics i d'exàmens.

El pes dels primers en la nota final serà d'un 30 % aproximadament.